

TIDEVARVET

... Men vi ska till fronten. **Varför kriga människorna ännu!**

Jag har redan lärt mej en del under resan. Jag har nu klart för mej att mellan Kristi ande och krigets ande är ingen försoning möjlig, som en svensk präst har uttryckt det. **Kyrkan måste få sina reformator och maktlörens och våldets män sin dom.**

(Ut ett brev från den i Abernisi dödade svenske sjukvårdaren Gunnar Lundström.

Vad har hänt?

BOMBARDEMANOET AV SVENSKA ABESSINIENAMBULANSEN står fortfarande i centrum för diskussionen. Den officiella rapporten från engelske ministern i Addis Abeba har förstärkt att anfallet var överligt, med bombkastning och kulprutbeaktning från låg höjd.

En av svenskarna fick sätta livet till, den unge sjukvårdaren Gunnar Lundström, och två av de svenska läkarna sårades. Ett femtiotal abessiner dödades.

Tidningarna över hela världen äro eniga i sitt fördomande av Italiens handling. Italien i sin sida framställer det skedd som en hämndakt mot abessinierna, för deras ohyggliga halsbegärning av en ung italiensk flygförman, vars huvud skadades på speluts och barits omkring på en värd. Enligt de italienska tidningarna är varje italienners liv mångdubbelt mera värt än en abessiners. De försvara brottet mot Röda Korsetkonventionen med att Röda Korset kan användas som camouflage. Senare ha de även bombarderat den egyptiska ambulanzen.

Förutsägelse om att det italiensk-abessiniska kriget, om det kom till stånd, skulle stå rekord i sköningslöshet och grymhet, tyckas gå i hemska uppfyltelse.

EN HOTANDE LOCKOUTEN för cirka 90 000 arbetare i verkstäderna, järnverk och gruvor avväjdes i sista minuten genom medlingskommissionens outrotliga arbete, i vilket ställigen ävens regeringen ingrep. Tiden var så knapp, att Arbetsgivarförbundet måste anlita radio för att bina underlätta sina medlemmar om beslutet. Medlingsförslaget, som innebär bl. a. några mindre löneförbättringar och en extra semesterdag går nu på omröstning till arbetarorganisationerna, vilkas svar skall vara inne den 20 januari.

JUNGA UNDANTAGSBESTÄMMELSER FÖR KVINNOR är nu norska arbetarregeringens paroll, som framlagt en proposition om att alla ämbeten och tjänster hållas öppna för kvinnorna. Posten som statsråd, gräver, polismästare, ämbetsmän i utri-

I nästa och fjundande nummer av Tiderarvet skriver

Amelie Posse-Bråzdová

Blyertsbrev från ett sjukhus i Prag

där hon skildrar sina erfarenheter av **Kvinnornas resning mot kriget.**

Inlämnad omedelbart prenumerationsavgiften för 1936!
Postgiro **15-44**. Helt 6--

Irene Harand:

Konsten att tala sitt eget folks språk.

Den artikel kan månånda väcka opinion bland de intellektuella. Men jag vädrar till deras rättfärdighetskänsla och jag är säker på att intellektuella i hela världen, som utom sin akademiska grad också är i besittning av ärlighet och renhjärtighet, skall förstå mig.

Vi intellektuella är i första hand medskyldiga i vad som hänt i världen. Vi har bemötat oss om att intränga i vetenskaperna, att låta främmande språk för att kunna lösa utländska författare på originalspråket, men vi har tyvärr försummat att lära det enkla språk, som talas av vårt eget folk. Det är inte nog att erövra områden av fundamentalt vetande, det är inte nog att skriva och offentliggöra de yperligaste uppsatser om olika ämnen, om vi gör detta på ett språk, som vårt folk inte förstår.

Vetenskapen har inte alltid varit helt renhjärtig, vetenskapsmännen varit alltid fullkomligt omutliga. Därför har det kunnat hända, att föreläsare i vetenskapen, pseudovetenskapare, med en viss framgång och därtill på ett lättfattligt språk förgiftat folks hjärnor och hjärtan. Vart det långt ifrån mig att begå något helgerin. Ty jag vet fullkomligt väl att den samma vetenskap är en sträng guddinna, som man måste tjäna med osmäsamt och tåligt.

Var och en av oss har fått arbeta sig

till sina kunskaper, var och en av oss har haft mer eller mindre riktig tid till sitt förfogande. Men om en otärd människa skall lösa ett vetenskapligt arbete och vid var eller varannans sats måste gripa till lexikon för att förstå, då har författaren till den boken inte gjort nog för människligheten. För den enkla mannen och kvinnan av folket är det mycket svårare, ja nästan omöjligt att tillägna sig de intellektuella språk. Man må endast tänka på de snällt tillägna lediga stunder som stå till deras förfogande, när det gäller att öka sina kunskaper.

Vore förhållandet det motsatta skulle det vara mycket lättare och desutom av en oerhörd, välsignelsebringande verkan. Gång på gång har jag träffat på människor med god livsöst och mätta på vetande, som utslungat den försvilvade frågan: Hur kunde det vara möjligt att ett folk på 65 miljoner människor låt överrumpla sig av national-socialismen med all dess råhet och brutallhet? När jag svarar: Det är vårt eget fel, i varje fall har vi del i skulden — av den anledning jag förut framhållit, invänder de: Vetenskapen, visdomen och kunskapen kan erövas av vem som helst, bara han är tillräckligt flitig. För de lata och likgiltiga skrivs noga "betydningslösa" böcker. Och som bevis anför de alltid att spårvas-

(Forts. å sid 4.)

Nils Simonsson:

Arbetsstidsproblemet inom industrien.

Ett ämnen ny och mycket intressant amerikansk statistik över timlön, veckolön och arbetstid per vecka inom U. S. A:s industri uppgätes numera av en institution kallad National Industrial Conference Board, i dagligt tal förkortat till Nicboard. Dess nyss anlända siffror för oktober månad berättar bl. a., att den genomsnittliga veckoarbetstiden inom den amerikanska industrien i. n. ligger vid omkring 38½ timmar. Detta skulle med andra ord också kunna uttryckas som genomsnittligt något under 6½ timme per dag, eller och som 7 timmar per dag för de 5 fulla arbetsdagarna och hälften så lång tid för lördagen. Under 1929 var veckoarbetstiden där enligt uppgift genomsnittligt 48,4 timmar. Nedgången har där icke i någon högre grad medfört minskning i arbetarnas realinkomst, i det att denna nu också ligger vid ca 95 % av 1929 års. Nedgången i arbetstiden om-

ca 10 timmar per vecka är självfallet att hänföra till verkningarna av världsdepressionen, som även i detta land numera enligt samstämmade uppgifter kan betraktas såsom i huvudsak överständer.

När man kastar en blick tillbaka i tiden och särskilt skörs utifrån, hur och när de större förändringarna på det sociala och ekonomiska livets område egentligen kommit till, föranledes man förvänsvärt ofta att räkna tanken på ordstivet: intet om som ej har något gott med sig. Ty i stort sett får man nog räkna en förändring av veckoarbetstiden från 48 till 40 timmar såsom en god förändring — vilket vi längre ned återkomma till. Och den tidigare nedgången från 60 eller på sina håll 54 timmar till 48 timmar — som numera emständigt anges som en god, ja, nödvändig förändring — föranledes som bekant av något ännu större ont än (Forts. fr. sid 1.)

Alma Söderhjelm:

Medborgaranda efterlyses.

Tänk, så råa och ytliga människor det finnes, sade man över hela landet, då fingringarna meddelade att folk bildat kö på nyårskvällen för att ondöra sig över att kabareprogrammet hade inhiberats. Visst var det rätt, och visst var det kanske också ytligt av dem, men framför allt vittnade det om brist på medborgarsinne. Det vore för härt att säkra alla över en kam och säga, att svenskarna i allmänhet sakna medborgarsinne och samhällssolidaritet. Men nog finns det tillfällen, då man med skäl kan efterlysa detta förenande och sammanhållande sinne.

Man inbillar sig alltid, att medborgarsinne är och måste sammanhålla med politiskt tänkande. Och naturligtvis kommer ju medborgarsinnet mest renodlat till synes under politiska tider. Kanske hade vi i Finland inte förmått utveckla vårt medborgarsinne i så hög grad (tyvärr på bekostnad av många andra sinnen) om inte vi gått igenom så politiskt prövande skeden och öden.

Men det är inte inom politiken bara, som medborgarsinnet behöves och som det kan göra nytta, utan även i vardags-

lag. Och just i vardagslag är det ofta, som svenskarna ådagalägga avsaknad av det slags solidaritet med staten och samhället, med kulturen och utvecklingen, med sin landsmans och närmaste nästas ärliga strävan och goda uppsåt, som kallas medborgarsinne. Det är i den dagliga och stundliga samförstånd man oftast upptäcker detta. Och i synnerhet är det i den sällskapliga samvaron: på bjudningar och middagar, där det gäller för en var att visa sig till sin förmått, att förefalla kvick, lustig, med originalitet och eget omdöme. När man är tillsammans efter en middag, eller vid små aftonsittningar, och kallpratet går — då kan man ofta förvånas över hur lite känsla och hjärta, solidaritet och erkännande man här uttryas med det egna landet, med de olika strävandena på olika områden, med de konstnärliga, samhällliga eller litterära prestationer, med alla försök i alla riktningar att glädja och förnöja, lära och upplysa medmänniskorna.

Det är icke nu fråga om objektivt bedömande och kritisk undersökning eller värdesättning, omdömen, vilka alltid ha

(Forts. å sid. 4.)

Bankerna och näringslivet.

Den stora utredningen om folkförsörjning och arbetsförd, som överståthållare Nothin och hans två medkommittéer avlämnade strax före jul, lämnar få av näringslivets områden oarbetade. Den innebär först och främst en generalinventering av försörjningsmöjligheter, näringsgrenar, företagsformer i Sverige. Däröver dragas riktlinjer upp för ett fortsatt bearbetande av det upplagda materialet i syfte att effektivisera produktion, handel, jordbruk, skogsbruk. Kommittén föreslår icke mindre än 15 nya utredningar för fullföljande av dessa syften, som i vissa fall ha karaktär av en ganska tydlig planushållning sen, självhushållning.

Bland utredningens många detaljer är den som rör de svenska storbankerna av ett visst intresse. Det framgår att landets fyra storbankar: Skandinaviska Kredit, Stockholms Enskilda Bank, Handelsbanken och Göteborgs Bank 1934 hade kommit upp till 64 % av samtliga bankers omslutning. 1917 hade dessa fyra banker 46,1 % av samtliga bankers omslutning. Siffrorna återsäger ändå inte på långt när hela deras betydelse, då de ge-

nom sin ställning inte bara dominerar hela bankväsendet utan också hela det ekonomiska livet. 58 direktörer och styrelseledamöter i dessa fyra storbankar innehar 900 styrelsemandat i 394 bolag och kapital i dessa bolag omfattar icke mindre än 79 %, d. v. s. fyra femtedelar av de för samtliga bolag tillräddade beloppen. Storbankerna förvaltar ett kapital på över 8 miljarder kronor. Två tredjedelar av insättarkapitalet i samtliga banker kommer på dessa bankers konto, och försäkringsföretag med fonder på 897 miljoner behålls av storbänkernas styrelser.

Till kontrollerande av den väldiga makt, som storbankerna utgör, föreslår kommissionen en utredning om bankinspektionens kompetens, men utan att nämna något om ökade befogenheter.

Kom ihåg
Tidevarvets Reklamkonto
55160

Wizard Aderbräckstrumpa.

Gummifri, Hygienisk, Tvättbar, Hallbar, Stoppar. — Kostnadsfri rådförning. Begär Prospekt.

Lagersons
Kungsgatan 4, Stockholm. Tel. 23 16 00

Veckotidningen

TIDEVARVET

Radikal
politisk
veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARSUTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje heligt lördag.
Trelowdagränd 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh: Eva Andén,
Ledam. av Sveriges Advokatsamf.
Norrländsgatan 18,
Tel. 10 75 75, 10 75 76,
STOCKHOLM

Stockholms stads Poliklinik vid Kornhamnstorg 4

Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—110 f.m.
**För hälsoskapatet och
dess sjukdomar.**
Tel. 10 75 75, 10 75 76,
STOCKHOLM

Stockholms stads sexualhygieniska poliklinik i Sabbatsberg.

Mottagningsdagar: Onsdagar kl. 6—7 e.m.
Lördagar kl. 9—110 f.m.
Läkare: **Doktor Gerda Kjellberg.**

Alma Axelssons FÖRLÖSSNINGSHEM

LINNEGATAN 19
Mottagar inackord. även för längre tid.
Tryggt och eget värför.
Tel. 778 24.

Per-Einar Fryklöf

TANDLÄKARE
Sven Rimnangsgatan 3, 3 tr.
(Norr Mälarstrand 78) Mottagn. kl. 12.30
—1.30, 6—7 e.m. samt telefon 53 42 46.
Låga taxor. Kostnadfri rådgivning.

Tandläkare SIMON GROSIN

Södermansgata 41 Tel. 40 77 10.
Mottagning: Måndag 10—12
Onsdag 10—12
Fredag 10—12
Lördag 10—12
Årsan tid efter överenskommelse tel. 40 77 10.
Kostnadsfri rådgivning.

Centralbadets damfrisering

rekommenderas
Elegant. Tel. 20 95 92. Förtämlig.

Alimonda-Institutet

40-årig homeopatisk praktik.
Mottagning 11—2. Rådgivning även för
korrespondens. Begär prospekt och frå-
geställna. Leg. läkare.
Adress: Upplångsgatan 16, 4 tr. (hiss)
Stockholm. Telefon 32 08 99.

Uno Oldenburg J:or

Jur. Kand.
Drottninggatan 4, tel. 21 30 44.
Alla slags juridiska uppdrag: Rättegån-
gar, skilsmässor, bodelning, ättenskaps-
förord, bouppteckn., testamenten.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 Tel. Söd. 70 37
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 70 37
GÖTGATAN 52 „ „ 333 90

Armhåndsdukar 86 cm.

Unga, billiga, slädda, med högare, slästa ut-
ställning, passande till alla typer av köks-
utrustning, pris endast 4.50 per duka. Önska 3 duka
fraktfritt.

Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Stålm.

FRUKT
Kvalitet
FRUKTCENTRAL

Den 11 Jan. 1936.

Det förned- rade äkten- skapet.

Det är svårt att tänka sig ett mera
kräst uttryck för uppfattningen om
människan som endast och allena-
st *medel*, än den nytvunnna tyska
förordningen för genomförandet av
den nya s. k. *äktningshäftslöslagen* —
till skydd för det tyska blodet
och den tyska äran». De föreskrif-
terna innehåller, om hur ett äkten-
skapsduglighetsintyg skall sökas och
erhållas — eller vägras — ger ett
skrämdande begrepp om vart den av
staten principellt erkända ringaktin-
gen i den enskilda individens vä-
rde kan föra. Kanske göra sig
visst tendens av liknande slag gällan-
de även här i landet, varför saken
kan vara aktuell även hos oss.

De människor, som kommit på den
olycksliga idén att vilja joga in *legal*
förbindelse, måste först och
främst underkasta sig en ingående
undersökning av tjänsteställare och
lämna utförliga skriftliga uppgifter
om sin egen andliga och kroppsliga
utveckling alltifrån spädda barn-
domen. När lärde Ni er gå och ta-
la? — Hur många vuxna mäniskor
kan förresten besvara den frågan
fullt sanningsligt. — När upphörde
de ni att väja i sängen? Led ni om
kramptillstånd som spädbarn?

Den sökande skall också besvara
frågan om vilken konstitutionell typ
han tillhör, enligt Kretschmer, samt
naturligtvis redogöra för om hans
utseende visar tecken på »icke-tyska»
raser. Levnadsvanor och sexualliv,
karaktersutveckling och miljöförhål-
landens skola beskrivas på fråga-
schemat. Med stöd av de inhämtade
upplysningarna samt resultatet av
sin egen detaljerade undersökning
skall läkaren tillstyrka eller avstyrka
det tillämnade äktenskapet. Änser
han oduglighet för äktenskap förel-
liggande, skall han ange på vilka grun-
dar och om det är av övergående eller
varaktigt art. Det tillståndssökande
förlövalde partet kan t. ex. råka
ut för följande alternativ: Även om
oduglighet för äktenskap ickes
tycks vara förhånden, *avrådes* sö-

ken tillstånd till det begärda äk-
tenskapet eller avslag. De förlövalde
måste noggrant rätta sig efter alla
föreskrifter. Om de underlåta att
ställa sig varje hälsomyndighets
påbud till efterriktelse, kan detta be-
straffas med att äktenskapsaktin-
get utbehr.

Man behöver icke mycken fantasi
för förstå vad ett statligt ingripande
eftersådana principer, med sitt cyniska
älsödsättande av andliga värden,
skall betyda för de enskildas
utvecklings- och lyckomöjligheter.
Ett hänsynslöst förtrampande av äk-
tenskaps stora och bärande idén
den ömsidiga kärleken mellan två
människor, kravet på ömsidigt tro
och hänsyn för den andras värde
som människa.

Mexiko eller Norrland?

B. Travens nya bok *Diktatur* berättar om Mexiko
under Porfirio Diaz. »Som skildrare av den som-
tidigt frodiga och skrämdande tropiknaturen är
han troligtvis oöverträffad» (Eyvind Johnson) och
med *Diktatur* har han åstadkommit »ett litterärt
mästerverk» (Frithel, vilket även C. E. Englund
hållit gäva med sin prosabok *Remors ur Norr-
land*, en bok som enligt Martin Svobberg i G.
M. P. går lösaren förtölld och i vilken Erik
Åsklund funnit »bilder av oförliknelig skönhet».
Diktatur kostar 4.75, Remors ur Norrland 2.75.
De erhållas i varje bokhandel.

Axel Holmströms Förlag
Döbelnsgatan 67 B, Stockholm.

Bringa kriget ur världen.

Bombanfallet mot svenska avblansen
i Abyssinien har utlöst en storm av
protester över snart sagt hela världen.
Man finner icke ord nog starka för att
förorda detta brutala brott mot folk-
rättsliga överenskommelser.

Men under det starka avståndstagan-
det från angriparer har det också höjts
röster mot kriget såsom sådant, röster
som påmint om vanskligheten att föreskriva
hänsyn och humanitet i det moderna
kriget, vars egen karaktär utesluter
varje tanke på mänskighet.

Den bekante politiker och fredstäm-
pen Lord Robert Cecil framhåller sålunda,
att bombardemanget måste betecknas
som en fruktansvärd händelse, som
vickt uppseende i hela världen.

Men, säger han, detta kan endast be-
styrkas, att enda sättet att undgå dessa
förfärliga ting är att bringa kriget ur
världen som medel att lösa mellanfolkliga
tvister.

kanden från att ingå det tillämnade
äktenskapet. Eller: På grund av
ofruktsamhet rekommenderas att ingå
äktenskap med en likaledes
ofruktsam eller med årtlig sjukdom
behäftad person. Eller: På grund
av årtlig sjukdom rekommenderas
äktenskap med en ofruktsam person.

Det förnedrade i denna »raster-
föddings» verksamhet, som placeras
människan på en knappast mänsklig
nivå, stryks ytterligare under genom
de använda formulärens avfattning.
Namn och adress och plats för två
fotografier, framifrån och från sidan,
kan ju accepteras. Men kolumnerna
för familjens namn *verkar alltför
släkt- och slamtavlans summa verkar alltför
ohöjlt avsevärd.*

På grundval av samtliga dessa
frågeformulär faller slutligen hälsomyndigheten
sitt utslag, som kan in-
nebära tillstånd till det begärda äk-
tenskapet eller avslag. De förlövalde
måste noggrant rätta sig efter alla
föreskrifter. Om de underlåta att
ställa sig varje hälsomyndighets
påbud till efterriktelse, kan detta be-
straffas med att äktenskapsaktin-
get utbehr.

Man behöver icke mycken fantasi
för förstå vad ett statligt ingripande
eftersådana principer, med sitt cyniska
älsödsättande av andliga värden,
skall betyda för de enskildas
utvecklings- och lyckomöjligheter.
Ett hänsynslöst förtrampande av äk-
tenskaps stora och bärande idén
den ömsidiga kärleken mellan två
människor, kravet på ömsidigt tro
och hänsyn för den andras värde
som människa.

En »Aktiv officer» har i Svenska Dag-
bladet beklagt svårigheterna att med den
moderna krigstekniken dra upp gränser
mellan militära och civila områden.

»Väsentligt bombardemanget av sjuk-
vårdsanstalter strider bestämt såväl mot
folktrösten som mot de mest elementära
moraliska och etiska begrepp», skriver
han. Men det är i detta sammanhang ett
förhållande som i hög grad måste upp-
märksammas. *Det är bombernas sprid-
ning.*

»Alla bomber träffa icke målet. Om
man t. ex. vill förstöra kasernerna på
Skeppsholmen och för den skull faller ett
visst antal bomber, så kommer med viss-
het en del av dessa bomber att förelä
det avsedda målet och falla ner på längre
eller kortare avstånd därifrån. Att där
en bomb även kan komma att träffa
Skeppsholmskyrkan och lägga denna i
ruiner är tyvärr en realitet att räkna med.
Samma förhållande gäller exempelvis
Sabbatsbergs sjukhus vid anfall mot Cen-
strabastations bangård längs Torsgatan.
Detta förhållande utgör intet nytt eller
för bombfällning särskilt utmärkande,
framhåller Aktiv officer. »Motsvarande
gäller nämligen såväl vid skjutning med
artilleripjäsar som med eldhandvapen.

»Väsentligt med det anfördas har icke va-
rat att urskulda den italienska politiska
och militära ledningen, ej heller att för-
svara den moderna formen för krigförin-
gen. *Avsikten har endast varit att klara-
göra vissa fakta, som betyda krigets verk-
liga antec.*

Danska Politiken, som i en ledare ut-
tänmande beklagade de senaste händelserna
i Abyssinien, understryker det låfänga
i försöken att humanisera kriget — men
samtidigt vilja bibehålla det:

»Desvarre er vist Overgangen fra Krig
som en simpel Kraftprøve mellem to Par-
ter til en vid og desperat Bærelse-
gang, der kun søges at sprede Rædsel
og Udelægges uden noget formeligt
militært Formaal, et Fænomen, som
hænger sammen med og fremmes af de
moderne Krigsvaabens Udvikling. —
For saa vidt er Udviklingen af den ita-
lienske Krig i Abyssinien en ny og kraf-
tfuld Lektion for den Verden, der endnu
trover med at faa udrødet Krigens som
Element i den historiske Udviklings Pro-
cess.»

FLYKTINGSPROBLEMETS LÖSNING

Översteigen er från N. F. friadende
Kommissionens krafter, förklarar flyktings-
kommissionen, amerikanen James Mac
Donald, som med andledning av den
senaste utvecklingen i Tyskland nedlagt
sitt ämbete. Han anser ingen rädning,
möjlig förän det nuvarande systemet i
Tyskland upphört och den högligaste
strömmen av flyktingar därmed hejlat
och han föredrar att hela emigrantpro-
blemet tas upp till ny prövning genom
Nationernas Förbund. Experterna i Ge-
nève, som visserligen beräkna att antalet
flyktingar kommer att växa från 80 000
till 200 000 om året, vilja icke blanda
sig i ett lands inre angelägenheter, men
påpekar att om flyktingarna finge ta med
sig en större del av sin egendom över
tyiska gränsen — nuvarande bestämmel-
ser medger blott en femtedel — skulle
de bli mera välkomna i utlandet.

Väsklådor med mönsterritning och heminredning.

Förbildningskurser: Komposition med provning. Färglära med naturstudier.
Materiallära med handpansning. Heminredning med planritning och komposition.
av textiler. Nybörjarkurs för hemvävning, yrkes- och pedagogisk utbildning.
Skolehem med billig pension. Tel. 234. Sigtuna Väskkola. Mary van Rijswijk.

Hälsan, viktigast av allt.

Värda Eder hälsa. Effektivt behandlas gikt, reumatism, ischias, nervsmärtor, rub-
ningar i ämnesomsättningen m. fl. sjukdomar enligt Skodsborgsmetoden på
Stockholms Fysikaliska Kuranstalt.

Tel. 62 54 44. Humlegårdsgränd 18. Tel. 61 06 78. Moderata priser. Begär prislista!

Rättvisans sak skall segra.

rene Harand skriver i sin prenumera-
tionsställning för 1936:

År 1933 kommer att stå som en skän-
delse på historiens blad. Ännu efter
många århundraden skall man minnas att
det året en grupp mäniskor som kal-
dades sig nationalsocialister lyckades att
lågigen brännmärka en minoritet inom
den tyska befolkningen som *mindervär-
dig*. Vi är övertygade om, att det un-
dantagsstillestånd under vilket de s. k.
»icke-arierna» har tvungits att leva, inte
kan räckta evigt. Det omöjliga kan inte
segra för alltid. I längden är det inte möj-
ligt att världen skall böja sig under ett
sådant hän mot sanning och rättvisa. —
Mäniskorna är i grund och botten
känsliga för ideella värden. Världen kan
skakas och väckas när det gäller en sak
som berör de mänskliga rättigheterna.
Är det mänskligt. Den som misshand-
lar dem som grupp, eller försvårar deras
existens genom undantagslagar, den bryter
mot den tyska överenskommenheten om
sambörighet, som binder ljudens be-
yagra samman med osynliga band.

Varför blir vi så upprörda över neger-
lychningarna i Amerika? Varför höjas
övertall protester när en människa blir
oskyldigt dömd? Varför kan en hel
värld gå i spänning, när en människa har
utövat sin orätt? *Därpå att det bestäm-
mer sambörighet och älsöförbundenhet*
mellan alla levande värden som bär
mänskloamte.

Vi har förmågan att känna oss in i en
annan mänskias lidande.

När jag började mitt arbete blev jag
härad och förskämd. I bästa fall skrat-
lade man medlidans till i mina försök.
Man misstänkte mina bevekelsegrunder. Där-
för dröjde det innan manna anstöt sig.
Först så småningom började mänskior-
na allmännat att lysna.

Det är inte alltid vi mäniskor får kän-
na för så sköna ideal som just na. Till-
fallet har kommit utan att vi vare sig
önskat det eller kunnat göra något av det.
Det *Men tillfallet är nu här, och det
vare en synd att brott sig inte gripa det.*
Jag kan inte tänka mig någon annan
lag för en mänskias än att leva i med-
vetandet om att få kämpa emot den orätt,
som begås mot andra. Den som arbetar
för sitt eget brod, sin egen existens, sin
egen ära kan inte ha samma tillfredsstäl-
seläge som den, vilken utan varje egen
fördel får använda sina pengar, sitt tid, sina
krafter till att verka för sina medmänskors
frågor, lindra deras kval, förvandra deras
sorg till glädje.

Jag vill inte förringa värdet av livets
behag och glädjelömmen, också jag för-
står att uppskatta nöjet av sällskapsliv
och sorglös överhållning. Men vem kan
vara så hjärtlös att i dessa tider vilja
hänge sig åt nöjen och triviala njutnin-
gar, medan mänskior gjuder bittra tårar
över de lidanden som oskyldigt tillfogats
dem.

Vi ha icke rätt att tjuga längre. Låt
oss gemensamt gå kärlekens fana, må
1936 bli ett sepperrikt år för sanningens
och rättvisans sak.

Märta Armfelt

Generallagent i Skandia

Kostnadsfri rådgivning dag-
ligen 12—6 Skandias huvud-
kontor, Myntgatorn 1.
Tel. Nummernr Skandia-Freja.

Specialitet:

Pension, livränte, liv- och sjuk-
försäkring.

For viljig skickas följande
kostnadsfri prospekt och
litet
Namn:
Adress:

NORRKÖPINGS STUVLAGER

KLÖDSHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Igen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kostnad. Detta orsakas till våra bilj. priser.

Tillbaka till den stora modern.

O m vi en gång se år 1935 i historiskt perspektiv komma vi kanske bland annat att minnas en intressant situation som bör till i årets karaktäristik: Doktor Torsten Fogelqvist som i Svenska Akademiens namn hyllar och belövar Bertil Malmberg för hans praktfulla diktsamling *Dikter vid gränsen*. Malmberg var ryktbar redan före den 20 december och blev sedan såsångens litterära hjälte. Det är riktigt att 1935 skulle bli året för hans sanna genombrott. Han var själv länge förberedd på vad han hade att säga, och framträdde därmed i en stund då publiken var beredd att lyssna till sångerna om undergången. Han gav svenskarna den utlösning av deras känslöglöhet de just nu behöfde. All vardaglig omut, all obestämd oro löses upp och draget med i en ström av melankoli och pessimism av högre rang, när man utfäst sig för dessa dikters tjuvning. Han profererar om det obekväliga slutet på den vita rasens hjältesaga, men så länge detta blott säkts som ett perspektiv från direktörsplatsen vid De Adoltons bord eller under läslampans en julhelgdag, blir även detta öde sublimt.

Packman ha gjort flera försök att komma på spåren den rent språkliga hemligheten av den trollkraft som Malmbergs dikter äga. De kunna inte vara som vi andra utan vidare acceptera verkan av ordens och rytms magi. Vi ha däremot mera omlitterära synpunkter. Diktaren är ju en melankolik av renaste typ. Är det sin egen melankoli han bieder över världen? Är en melankolikens världsbild riktig?

För min personliga del har jag kommit att stanna vid inledningsdikten och avdelningen *Jagdikter* såsom i sin art fullkomliga mänskliga bekännelser, begränsade och oändliga som en människas själva är. De två sista diktykterna *Altonrodad* och *Mindnat* som framhålls som det väsentliga äro stimulerande och eggande för tanken, men jag kan inte reservationlös acceptera deras idéinnehåll och att njuta dem bara som väljud går inte för någon som ständigt förtroget umgås med föreställningen att den vita rasens erövrarskede är slut och en ny epok går in. Om man då möter en filosofisk förklaring av orsakerna till att vi måste vika platsen som världen behärskas, så provar man med mot sin egen uppfattning trots att den är skriven på vers.

Vår ras är maktlös och förtorkad, menar poeten, dess civilisation har urartat, blivit för specialiserad, för rationell, för kallt och övermodigt nyfiken — rört vid hemligheter som icke skulle få bliöfna.

»Vi hava slängt våra älders stavar. Vi hava krossat alla fatkska former.

Sthms Allm. Gymn. Avd. S. A. G. A.
Gymnastiken för alla,
 15 jan—28 april. Alla åldrar! Alla ålder! Alla stadsdelar! Gymnastikblad, som gratis erhålles i bokhandeln, innehåller alla nödiga upplysningar. S. A. G. A:s expedition, Kungsg. 65, 3 tr., kl. 2—5. Tel. 115464.

Vi hava blottat alla kungagravar och sönderbrutit alla tabunormer.

Har stolta klunga ej de stora orden? Har våldig öppnade sig vetenskapen? Vi hava kämpat med förfuettets vapen mot hemlighetens hårar över jorden.

Obekväligt inställa sig följderna: »Vi måste avstå ledningen och rangen åt mörka folk från fjärbelögda trakter, som ännu ej ha brutit sammanhangen med urbegynnelse och skaparmakter.»

Men inför undergången förvandlas vårt liv från grunden, vi förstå vår fara, vår fattigdom och torka mitt i den lysande tekniska rika tidevarv. Vi söka oss tillbaka men inte till inspiration från rasens egen heroiska ungdom, ty detta skede är österkalligt förbi.

»Omärkligt svängs livets himmelskap och sätta vråda sig dess hemjstlar. Snart skymtar för vår syn den mindnatstidiga artidens dubbeltvåga chimärer.»

Ett skede är slut. Det skede där den ände regerade som under tiderna av sin högsta språnkräft älskade gränslöshet, evigt förlitning, evigt besittningstagande av hav och land och himmel, naturkraftar och människor. Det är slut, därför att vetgrighetens och erövringshagen överskridit sina gränser och degenererat.

En ny hemjstlar stiger upp, den som sjönk i djupet besegrad vid Västerlandets uppgett. Denna vär är mörkare, slutnare, mera rofylld och livsmättad, genomströmad av ett magiskt fluidum som föränder alla varslers därrinn, full av hemligheter. Vi ha så länge levat i den kalla, torra förnuftsvärlden, omblåsta av den skrämmande oändligheten, att vi nu längta tillbaka till den dunkla hemjstlar.

»Men lönnligt törstar människan att föra den återkomst hon länge måst försöka där livet för sin troska dubbeltvåga och kerubim sin tjurgestalt tillbaka.»

Dikt är syn och dröm, den är ingen vanlig värderingsinstans som förutsätter de närmaste tjugofyra timmarna eller åren. Man känner sig rätt skyldig då man försöker lägga ut den på prosa. Och att den sen göra reservationer mot det idéinnehåll man läst ut därr, förefaller nästan som ett sacrilegium av den art som Malmberg fördömer. Men nu är man i alla fall mitt i helgeriet och måste avsluta det.

Att den vita rasen nu befinner sig i ett oerhöft kritiskt läge det är många ense med Malmberg om, och den nervosa iren osäkerheten om vi är på rätt eller fel väg i vår utveckling har märkbart stegrats bara på några år. Men många värda följa Malmberg i att skylla det kritiska läget på för mycken upplysning eller för lång driven teknik fulländning i och för sig. Den vita mannen som styr den tekniska utvecklings recepter, är i själva verket alldeles för primitiv och psykologiskt upplyst för sina andra kunskaper, för barnligt oförnögen att övervinna frestelsen att utnyttja sin makt över människor och materie till rördvitt på kort sikt. Det är alltså mera blindhet och okultur än upplysning och överkul-

Djupplöjning i Indien.

B land alla intagande indiska kvinnor, oflast så världiga och själsligt förfinade, har jag i Europa knappast sett någon mera förfjuende än *Shareefa Hamid Ali*, som jag kom till sammans med under ett besök i London.

Fastän hon aldrig föllit något politiskt parti är hon en politiskt högt begåvad människa, vilket hon bevisat bl i egenskap av delegat i den Allindiska Kvinnoökongressen och Indiska Kvinnoförbundet, som framförtillt syslades med förberedningen av den nu genomförda förtämningsreformen i Bharat. All är måhannad, men hon framhåller på gång nödvändigheten och möjligheten av att kvinnorna samarbetar, oberoende av vilken religion de tillhör.

Hon ler — med ett leende från de stora sorgernas urdjup. Hennes blick blir ofta liksom beslöjad.

Shareefa Ali berättar att hon är hustru till en hög tjänstemann i Satardistriket i Bombay. I tjugelår är hon arbetat i byarna bland människor av alla kaster och alla religioner.

— Vi är övertygade om att förtämnad kvinnan, social upplysning och bättre uppfostran i lanbruk kommer att bidraga till den indiska frägens lösning, säger hon. — Vi cirka 300 miljoner av vårt folk lever på landet. Den framgång vi haft i vårt arbete under de sista åren bekräftar detta. Den har övertillfåt, vad vi någonsin hade kunnat drömma oss. — Vi håller regelbundet upplysningskurser för män och kvinnor i mer än hundra byar i Satardistriket. Indiska tjänstemän och andra ställe lokaler och förlägnad trift till förtogande. Kurserna är överfulla. De omfattar ofta människor av mer än femtio olika kaster — från Brahminer till kastlösa. Bland 85 deltagare var inte mindre än 25 kastlösa, suntuochables. — Undervisningen omfattar medborgerarkunskap, framförtallt tar vi upp sådana lagar, som särskilt rör kvinnorna och sådana som skyddar dem mot penningockor. Vi lär dem hur de skall reda sig mot smittsammas sjukdomar bland människor och djur, vi lär dem småbarn-

vård, renhållning och kreaturskötsel. Vi undervisar i en mängd praktiska ämnen, sömnad och tvätt, lär dem koka såpa för tvätten och att anlätta köksträdgårdar. — Vi utbildar barnmorskor. Ty vi har alldeles för få, och de vi har är stort del analfabeter. Där ligger ett stort arbete framför oss och det är en glädje att se hur fort och ivrigt de lär sig att läsa och skriva.

— Vi lägger under oss hela byar och alla livsövräden med vårt arbete — män och kvinnor gåt hem från kurserna och bygger om sina hus, lägger in nya gator, kalkar väggarna... T. o. m. det oönlidmålensliga och mödosamma förtbrukarbete börjar laggas om. Många byar uppåttar försöksökongen för nya metoder, andra har börjat införa kooperering.

— På kvällarna musicerar vi och leker och ser på bilder tillsammans. De fattiga människorna hade under det eändiga liv de fört alldeles glömt bort att skratta. Vi vill återkalla dem skattet och glöden. Ni skulle se dem en sådan kväll, hur lyckliga de är med sina sönger och sin musik. Många gånger har det utanför samlat sig mer än 2,000 människor som vill höra på oss...

Nu har vi alldeles glömt bort vår omgivning. Jag måste beundra den naturliga anspråkshöheten hos denna starka personlighet. — Så ter sig alltså de indiska kvinnorna, vilka den nya, engelska Indien-förtämnningen vill tilldelat sex platser i parlamentet! Detta är inderna, som enligt den engelska uppfattningen inte kan sökas sig själva! Och så tar sig alltså de förhållanden ut, som den hittillsvarande engelska regimen lyckats skaka i Indien...

— Jag lyser den största oro för Indiens politiska framtid, säger Shareefa Hamid Ali till slut.

Hon är en målvärdens anhängare av Gandhi och den vapenlösa kampen.

— Mätte framtiden, säger hon, skänka Er land och mitt den fred, som vi båda vill arbeta för.

Gertrud Baer.

tur som fört Europa i det läge varit det befinner sig i början av 1936. Och vad dess ändliga ett angår så är den ju redan förbi den självbeträtna tro på möjligheten att mäta och förklara världen med den experimentella forskningsmetoden och instrument och intar en andaktfull och ödmjuk hållning blandad med förtrosselse.

De mörka folken, vars tid Malmberg ser komma därrför att de »ej brutit sammanhangen med urbegynnelse och skaparmakter», kanske i själva verket tro mer på den västerländska vetenskapen och tekniken än vi själva? Man har ju ofta sagt sig att den »demonisk» som kommer att beslagta dessa dunkla miljonernas attack på den vita världen, inte blir något annat än smattret från våra egna kulpsprutor från Vickers, Bofors, Skoda etc. — Och gudsmörsöten som driver dem, är den västerländska nationens röst, översatt till japanskt-kinesiskt eller arabiskt tungomått inspirerat av raseriet över förtrocket och utspargingen och kanske allra mest för de vitas människoförakt och rasmöjd.

Det är jämsamt från västerlandet som tränger in och upplöser andra rasers livsformer. Ännu på femtonhundraåret och framåt drog de mörka folken sig tillbaka och dogt högligt ut. Men den asiatiska kontinenten har icke i det avseendet följt den amerikanska kontinentens exempel. Och de vita stormakterna, för vilkas händer svården äro för tunga som Malmberg säger, ha ju beväpnat Afrikas män till att tjäna under vitt beklädd och stöda vita militärvärden. I sitt krig mot abessinerna lär Mussolini dem den moderna krigsteknik som de sedan i hans tjänst skola få användning för mot England och Frankrike. Sådan är den

militärpolitiska uträkningen, och kanske skynda vi här den form som den västerländska möjligheten väljer för sin undergång. Men vilka äro då kvar vid de valteriska dälerna och passerna?

Föreställningen att livets himmelkupa svänger och skeden sjunka, stiga och komma tillbaka med den, ligger nära till för vår tids människor för vilka begravda och glömda kulturer nu blottas i skikt på skikt som geologiska avlagringar. Men därav också den oändliga mångfalden och kombinationsmöjligheten av kulturförmler blivit klar, och vi veta att det inte är bara mellan raserna som de stora skiftena ske.

Malmberg har medvetet eller omedvetet tecknat den mörka hemjstlar i bilder, av vilka värdena en kunde använda att beskriva de gängna modervärdenas världsöbild, sådan man nu börjar sätta hop den efter avsningar från de arkeologiska upptäckterna och den patriarkaliska tidsårens tidiga historier.

»Stor glänsar tyndes. Under månens skiva varms vi tempel av emalj och kakel och underjordens svarta munnar bliva till vindskyddsvort, mummlande orakel. En obeskvisig trötdiom griper världen, en helig rymning inför urtidsmötet och under trummorna går går därmed mot deöbranterna eller moderskötsel.»

Och så begav det sig att den stora litterära upplevelsen år 1935 i Sveriges intellektuella värld, blev en diktsamling som man kan kalla sången om den förlorade sonens längtan att efter ärtursändens eskapader på nytt lägga sitt värde, sin trötta och trasliga existens i den stora moders sköte.

Elin Wägner.

Barnen på skuggsidan.

V id läsningen av Stina Palmbergs bok »Svårhanterliga barn» påminner man sig gång efter gången om den underbara franska filmen »La materielle». Både filmen och boken handlar om barnen på lyets skuggsida, och båda berättas av samma ände: den sanna kärlekens och djupa förtälselans ände, som inte väjer ens inför det till synes hopplösa. Och båda framhåller de sitt budskap i en form, som kommer också de läkigtliga att lysra. Hur mycket lidande skulle ha kunnat undvikas, och hur många brott skulle aldrig ha begåtts, om större och effektivare hjälp hade lämnats, medan tid var — Åt barnen på skuggsidan. För i vår tiden var det väl på sin höjd idioterna man avfärdade, de psykopatiska barnen avfärdades som elaka och dumma. Numera tar man sig ju an dem i den profylaktiska barnavården och söker i möjligaste mån förbyggja.

Man skulle bara önska att denna barnvård hade många sådana krafter till sitt förtogande som Stina Palmberg! Utan teoriserande — utom i ett mycket instruktivt och intressant kapitel om rytmikens betydelse för att lösa hämningsproblemer — ser man enkelt och mänskligt om sitt arbete bland psykopatiska barn. Med oändligt tålmod och lugn, med säker psykologisk blick och med den varma humor, som man måste ha gentemot alla barn, också de sjuka, närmar hon sig dem och vinner långsamt, från dag till dag, deras förtroende, väcker deras slumrande ambition, hjälper dem att bli små människor med vetenskap om sitt människovärde. Det skulle vara en förtälsning för ger av dessa barn, vilkas framsyn och tillståndet visen långsamt trua upp. Kärlek och oemjantlig medkänsla, och framför allt en orubblig tro på det goda hos människan, är det som väglöder henne och kommer henne att finna det rätta, förtälsande ordet, det rätta, hjälpsande gruppet oöskad och av den reflexionen, att innan barnen undöpliger sina ämnen och samlas i ett verkligt hem, där de inte blott för några skolstimular utan helt och hållet omhändertagas av sådana som Stina Palmberg, innan dess kommer den förbyggande värden kanske ändå aldrig att bli tillräckligt effektiv.

Stina Palmbergs vill inte ge några allensällgörande recept, hon endast berättar ut sin rika erfarenhet. Men var och ett, som över huvud taget kommer i beröring med barn, vare sig de är friska eller sjuka, har något att lära av hennes intelligentia och varmhetjorda bok.

Jan-Erik Holm.

Stina Palmberg: Svårhanterliga barn. Natur och Kultur. Pris: 4.50 kr.

IL

Arthur Sheer beskriver i sin bok *Fröken* hur en kändis och samvetsgrann liten pojke genom den hårda kostn han får i sitt stränga hem, drivs ut i en desperat önskan att göra väntilten på helvetet kort, eftersom han ändå till sist måste hamna där; och hur han under trycket av sin övergivna förtivning kommer att bli hämningsgrann, som i den vuxna världens ögon gör honom mogen för skyddshemspostförfärd.

Boken har inga litterära anspråk. Det är lätt att finna brister i stili och komposition. Men det ligger en verklig upplevelse bakom den enkla historien. Förtälsaren har så starkt kunnit orättas som halvt omedvetet kan begå av de många mot ett sådant ösknyddt försvarsösknyddt barn, att han varit tvungen att skriva av sig sin upplevelse. Han har också lyckats framställa pojken värden i motsats till de vuxnas, så att man förminner hur otalokomliga öro äro som förmedlingslänk mellan de båda. Det talas inte samma språk i båda två världar.

Tillvaron på skyddshemmet hade för all del visen förtälsande drag. Alla polkarna hade egen sång och snygga sängkläder, maten var ordentligt skolarbetet för den hyggliga magentigen gick att förtä. Men ingenting sverkad omtänksamts- och redan andra dagens morgon saknar man sin fostermor och det förtiga hemmet, man har glömt stryk och förtäddom, den knappa maten och den trista stämningen. Det lag ändä något av bo över det egna hemmet.

I skyddshemmet är vardagen som en

SÖDERMANLANDS ENSKILDA DEPOSITIONS-KAPITAL- & BANK A.-B. SPARKASSERÄKNING
 mot högsta gällande ränta.
 Grundat 1865.

Konsten att tala...

(Forts. fr. sid. 1.)

konduktörer, marinarfjärter och bokbindarbetare genom järnhård flit lyckats förvärva sig doktorsgrad.

Men av undantagen kan man inte sluta sig till det hela. Det finns barn som klarar skolarbetet med den största lätthet. Men många barn också till välutvecklade föräldrar för förmigen prästerna genom gymnasia- och universitetsstuderna.

Folket saknar alltså ofta ekonomiska möjligheter. När barnen vuxit upp till stora människor plågas de ofta av hunger eller brått uppsatt. Det finns ett oändligt antal sådana människor, men det är inte heller sagt att de alltid har så litet för att lära. De har inte råd att skaffa sig privatlärare eller extralektioner och så händer det alltså ofta att de fåger de vetenskapligt skrivna böckerna åt sidan, därför att de inte har tid att för vända sats på upp i en uppslagsbok för att se efter vad orden betyder.

Nationalsocialism skulder alltså har lyckats i sitt värd att störta mellanklasserna folk i denna ögon, om de tyska intellektuella inte varit så högfärdiga. Jag måste inte nödvändigt uppfatta ett eget språk och hitta på nya ord för att i tal och skrift förmedla min åskådning till andra människor. Hemligheten med nazismens framgång (rastrerier och hela världens) ligger där, att världens människor i Tyskland, som har läst *Min kamp*, känner sig införstått i alla vetenskap (Jag menar förstås pseudovetenskaper) och får han sedan den bruna S. A.-uniformen på sig, så duger han i alla kretser och blir beundrad som hjälte.

Det finns väl ingen, som förnekar att det är ett brott mot människor, att låta dem svälta och vara utan kläder, hus och hem. Hur mycket ansträngningar har inte satts in, från olika partier, för att hjälpa sådana misförhållanden. Det finns inte politiskt parti, som inte sitt program skulle uttala sig emot, att människor oskyldigt få lida nöd. Även om förklaringarna inte alltid är uppräknade menade. Men — är det en mindre förbrytelse, när man undanhåller människor den andliga näring de behöver?

Det vetande, som framställs så att inte även folk förstår det, förörra 90 procent av sitt värde. Ju mer betydande och epokgörande en nyfunnen tanke är för mänskligheten, desto större är den orätt som begås mot folket, om den tack vare det obehöriga språket förändras från vetenskap till hemligt vetande.

På senare år ha många människor, kanske framförallt i Mellanuropas län, kvav stött. Spänningen som långsamt stiger ur stiltjen består i ångtan för nästan utbrött — ett tygt arbetande för uppskov. Var och en ville ha uppskov, om än aldrig så litet. Men irländningen kommer — mer eller mindre häutig — den går sällan att undvika.

Bland de mer eller mindre brutala eller ynkliga figurer Styr skildrar, lärare, konsuler och medhjälpare vid skådespel, framträdde några som verkliga människor och deras betydelse för den hängivet trofaste lida pojken framställes med varm uppskattning.

Det är som vittnesbörd från en som varit med — som en av de vuxna människorna i skådespelens värld, grån, ställande värld — som Styras bok har sitt värde. Han har följt och enkelt berättat om vad han sett.

Casan.

Arthur Styr: *Fröken*. Berättelse om en skådespelerska. Wahlström och Widstrand, 4: 75.

Medborgar- anda...

(Forts. fr. sid. 1.)

sin plats, när de äro saktliga och rättvisa. Icke heller begäres det, att man alltid skall höja allt det egna och inhemska till skyarna och utgå ifrån att det är det bästa över hela världen. Nej, det som är angripbart utöver det vanliga skvalret om människor, och som här avses, det är det tanklösa och lättfärdiga sätt att bedöma och värdera, som blivit en grym vana i svenska sällskapskretsar — mest bland damer, visserligen och bland småborgerligt folk, men vilket dock i vid utsträckning förekommer både där kunniga och kloka män samlas, och i synnerhet där hovets stadens förnämaste gräde av societetsdamer mötas.

Vi tala om film. — »Det är då tusen år, sedan svensk film presterade något verkligt förstklassigt, såges det». — Ja, det var i filmens första tid, tilläggen en annan. »Nu om dagarna är det ju bara franska filmer som man kan gå och se på». Vi tala om teater. — »O, så förjävligt bra teater de spela i Danmark. Det är annat än här hemma, där de inte kan spela teater. Man tänka sig något mer uselt i repertoaren här under de senaste åren. Länga och struntaktiga pjäser... Försök att taga reda på vilka filmer och vilka pjäser som den talande har sett; det är nästan kusligt, vad nu kommer underfund med. Hela kuskapen bottande i ett försök fall i att hon »löst nästan», att Sige Hasso, var alldeles för kort till vägen i Maria Stuarts roll, att hon sett en repris av en äldre pjäs och »hört» omtalas, att »en där Bellmanspjäsen» som getts på någon av teaternas» var smycket underlig. Bellmanspjäsen i fråga var »Noak».

Vi tala om fredsrörelsen. — »Den svenska fredsrörelsen är så lågt utträtt något». »Det är några halvgymliga damer och halvanta herrar, som roa sig själva», säger man. — En annan undrar om det inte är »mest för att de inte kunde bli berömda på annat sätt». Ungafär samma avlivande bedömande har jag hört om Föreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, och andra av äkta entusiasmen och ideella synpunkter framdriva praktiska samlingspunkter.

Vi tala om böcker. — O, så mycket det skrivs! Ven tror de skall låsa allt detta skräp! Och vad de göra affär av alla som skriva en bok. Vad är nu den där Harry Martinson. Och den där Eyvind Johnson, och deras fruar börja ju också skriva. Och den där underliga författaren — som jag alltid glömmet namnet på — jo, Lagerkvist var det. — Inte imponerar han på mig åtminstone. Och Lindorm, kan han inte hålla sig till att skriva det som han kan skriva och inte börja mascha böcker, som bara bestå av gamla tändningsklipp! Undersök — ack, ni behöver inte bedöma er mycket... Och ni skall få veta, att en Lagerkvist har hon inte läst något, av Lindorm har hon hört läsa ett par bitar ur *Veckojournalen*, och de andra vet hon inte vem de är eller vad de skrivit...

Tala om riksdagsmän, om skolförståndare, professorer och vetenskaps-

der, arbetat för att folk skulle lära sig främmande språk.

Hur skulle det vara om vi nu satte in en propaganda bland oss själva:

Låt oss lära konstn att tala vårt eget folks språk.

Irene Harand.

Arbetstids- problemet...

(Forts. fr. sid. 1.)

världsdepressionen, nämligen världskriget. Förlaringen till att ordastvält så relativt ofta blir tillämpligt är naturligtvis, att det speciellt är under onda, upprörda och extraordinära tider, som de stöckkonstverva människorna kunna förmas att förtiga rätta lita på de k. k. föderievriv positionerna, vilka ofta utgå de svåraste bromsarna även på den goda utvecklings hjul.

Den i Genève utgivna månadskriften *Int. Labour Review* har i sitt novemberhäfte uppgifter från till augusti d. 4. för arbetstiden i 13 olika länder. Uppgifterna äro emellertid i regel icke så enkla att avläsa och återgiva som den ovan nämnda amerikanska. Men som allmänt omöjligt kan utläsas, att omfattande med 48-timmarsveckor förekommer överallt i Europa förkortade arbetsveckor ned till

mån!!! Och framför allt om läkare. Ty läkare höra till det som folk avfärdar med minsta spising! Den ena har opererat bort en krök, som just var nödvändig för hela kroppens bestånd, den andra har låtit ett sår växa igen så att magen krumpt ihop och njurarna torkat, den ena har gett massage på örtd tid och den andra dragit ut en tand på örtd ställe... Eller tala om chaufförer eller spåringskonduktörer, om hattmodister eller butikshärdarna. Man skulle tro, vid att höra de vanliga uttalandena eller historierna, att det är jordens ohövligaste, tråkigaste och lärgivaste folk. Och ändå finns det knapp i något land så mycket arthigt och älskvärdt korrekt-het som den man möter i Sverige i dagliga samfärdseln med människor på gator och i butiker och spåragnar, post och telegrafstationer.

Men ingenting finns ändå så dåligt, så eländigt, så dumt, så under all kritik, som tidingarna. Om pressen finns endast en mening: att den är bara ill omdö. För att inte tala om veckoförändringarna. Det är det »larvigaste» och »stavigaste» de ha läst. Vilken tiding är det frågan om? Ingen nämnes. Och det är också illgiltigt, vilken det är fråga om. Den har lika lite som någon annan under hela sin existens sagt ett enda klokt ord. Onödigt att öda så mycket trycksvarter... Men försök att vara utan dagstidningar! Och ve den make, som kommer hem från sitt arbete, sitt kontor eller sin poststation på landet utan att ha medfört *Veckojournalen*, *Veckojournalen*, och alla andra veckotidningar! Ty dessa struntaktiga, larviga, på vilka man bödar onödigt med trycksvarter, äro alldeles oombärliga för både frun och hennes vänner...

Kunde det inte bädas upp lite mer öhet för det egna, lite välvilja och tacksamhet för den glädje, den hjälp och tröst som teater och film och radio, som skådespelare och skaldar och böcker och spåragnar och bodar, dagstidningar och

IDUN passar Er bäst.

ty IDUN ger både värde och trevnad
Doktorn Einar Waikou, som skrivit *Man doktors komma?*, Per Wetterdahl, den kände kvinnobäknaren, lärarinnan Stina Palmberg, ricksbekant för sin goda hand med svårhänterliga barn, den unga baronessen Ishimoto, en av Japans mest kända kvinnliga ingenjörer och socialist arbetare, och Åkegrens Gustav Levenhaupt öka under 1936 Eder glädje och nytta av IDUN.

Vilken veckotidning ger mer för pengarna? IDUN
Prenumerations pris: 125 kr. för 12 h. år.
15 kr. för 11. Tel. 20 14 03.

45, 40 och 36 timmar i en procentuell ganska stor utsträckning. Endast för Tyskland och Polen finnas färiska, färdiguträknade genomsnittsför för arbetstiden, och dessa äro för Tyskland 7½ timme per dag och för Polen 42½ timme per vecka.

I detta av depressionen skapade läge på arbetsområden, med en faktisk, genomsnittlig nedsettning av arbetstiden betydligt under den lagstadgade, har Internationala Arbetskonferensen i Genève, sammansatt av representanter för statsförvaltningarna, arbetsgivarna och arbetarna i industriländerna, i medio av detta år med 81 röster mot 33 antagit en konvention angående förkortning av arbetstiden inom industrien från 48 till 40 timmar per vecka. Beslutet angavs som ett principbeslut och till detsamma fogades bestämmelser om att man borde söka genomföra saken etappvis, börjande med de mest trängande och lämpliga, bl. a. stenkolsindustrin, samt att de olika statsförvaltningarna borde behandla saken inom 1½ år efter detta principbeslut fattande.

De frågor, som nu under mellantiden börja och måste ventileras äro, vilken betydelse genomförandet av en 40-timmarsvecka skulle ha för arbetarna — vilken inverkan det skulle ha på produktionsproblemet i världen, samt vilken roll det skulle spela för arbetsgivarna, särskilt om dessa ej skulle erhålla en mot arbetsområdenstämningen full svarande kompensation på löneutgiftskontot.

På den första frågan kan nog utvidare svaras, att den nuvarande arbetstiden är 8½ timme per dag (och förkortning på fördagen) tydligen icke är något optimum, framför allt icke ur den väktiga synpunktens, hälsans. Trots de vidtagna hygieniska förbättringarna inom fabrikslokalerna sätter denna 8½-timmars arbetsdag dock alltså ofta sin stämpel av ohälsa på industriarbetarens ansikte — som varje optikern bedömare eller lätt kan lära sig se. Talet om att en något ökad fritid skulle komma att huvudsakligen misbrukas, får stå för de misstänksammas och pessimistiska räkning. Var optimum för den dagliga arbetstiden verkligt ligger, vet vi knappast med bestämdhet, men att det snarare ligger vid 7½ än vid 8½ timme för de vanligaste arbetsdagarna kan nog utan vidare fastslås.

Beträktningshelt ur produktions synpunkt, som framhållits vid tidigare arbetsområdenstämningar och under därvarande förhållanden syns beaktansvärd med sedan i praktiken visat sig alldeles värdelös, är nog lättare att avfärda än någonsin. Industriens förmåga av kapacitetsökning per arbetstimme, genom maskinförbättring och annan rationalisering, visade sig långt större än de flesta trodde, och den har ju t. o. m. skjutit åtskilligt över må-

veckotidningar skänkt oss alla — och kunde inte den tacksamheten och ömheten föda hos oss det slags milda eller åtminstone hänsynslösa bedömande som skulle kunna verka uppmuntran och inte alltså bara nedslående? Eller bara undvika tanklösa och kategoriskt avlivande omdömen. En sådan ömhet och mildhet är ju tillåten inom en familj — varför skulle den icke vara tillåten inom en nation? Den utsluter ju icke allvarsam kritik. Huvudsaken är att våra uttåtelser och bedömanden icke präglas av det slags underton, som alldeles förvillande liknar motvilja och illvilja. Just denna underton är det oömligen, som avgör, om vi ha medborgarsinne eller icke.

Alma Söderhjelm.

Insdnd prenumerationsavgiften på postgiron 1544.

Följ de två bundsförvanterna

i kvinnornas strid för ett
rättfärdigare samhälle.

Morgonbris

varje månad.

Heldr kr. 4.--
Lösnr 33 öre.

Tidevarvet

varje vecka.

Heldr kr. 6.--
Lösnr 15 öre.

Prenumerera

Morgonbris exp. Västmannag. 2.
Tidevarvets exp. Trierwaldsgr. 2^{II},
Stockholm.

let, så att en betydande utnyttjad kapacitet länge funnits och finnes.

Arbetsgivarnas inställning till frågan blir givetvis den benägnaste, eftersom de ju i allmänhet — ehuru ingalunda enhälligt — intaga en förtuttad, principiellt motståndningsställning. Den vanliga tesen är här, att industrien ur räntabilitetssynpunkt omöjlig skulle kunna bära en i lönehänsende icke fullt kompenserad arbetsmängdsökning. Detta innebär emellertid ett obräntligt underskattande av industriens verkligt storartade och beundransvärda förmåga i våra dagar att anpassa sig till uppkommande påfrestningar av olika slag på räntabiliteten eller berättigheten. De gamla industriländerna med decennierlangt erfarenhet vet det, och lika så klarstyrt och skickliga bland de yngre. Man erinre sig skickliga gruppen från tidigare liknande tillfällen, då industriens undergång och död plåstades skola bli följden, och jämföra därmed, hur det i verkligheten gått. Men förkastningen för ett fortsatt relativt lyckosamt utfall är givetvis, att den förändring, som å ena sidan blir en påfrestning och en sporre för arbetsgivarna såsom sådana, samtidigt är en förbättring för det allmänna, för den stora kundkretsen, ur ekonomisk, hygienisk, humanitär eller annan värdelös synpunkt. Att dylika försvar äro förhånen vid den diskussion, som *Genèvebeslutet* från i somras nu snart kommer att framtvaga, är nog otvivelaktigt.

Att successivt, övergångsbestämmelser och temporära undantag myckta ofta äro behöfliga vid allmänna förändringars genomförande, för att utjämna de olika parterna olika anpassningsförmåga, är en känd och given sak, som emellertid aldrig bör få tas till intäkt för ett inberörande av en allmänligt sett värdelös förändring.

Nils Simonson.

TIDEVARVET

Trierwaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:

Telefon 204842. Mottagningstid

10-12.

EXPEDITION:

Telefon 204842.

Konstorfild kl. 10-12 i. m. 1-4

e. m. Postgiron 1544.

Följ helår kr. 6.-- för årkr kr. 3: 25,

kvartal kr. 1: 75. Lösnummer 15 Öre.

ANNONSPRIS:

I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1936

Zetterlund & Theodorssons Boktryckeri A.-B.